

वालिङ नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

वालिङ, स्याङ्जा
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

छैठौं नगरसभाद्वारा पारित

आ.व. २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रमहरु

२०७६, असार

उपस्थित महानुभावहरूमा हार्दिक नमस्कार,

संघीय गणतन्त्र नेपालको पहिलो संविधान कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा सम्पन्न भएको स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात हामी नगर सभाका सदस्यहरूलाई निर्वाचित गरेर नेतृत्व प्रदान गर्ने अवसर प्रदान गर्नुभएको पनि दुई वर्ष व्यतित भैसकेको छ । यो अवधिमा कतिपय कानूनी जटीलता, अस्पष्टता, साधन र स्रोतको सिमितताको बावजूद पनि नगरबासी बुवा आमा दाजु भाई तथा दिदी बहिनीहरूबाट व्यक्त भएका जनचाहनाहरूलाई पूर्ण रूपमा सम्बोधन गर्न नसकेता पनि यहाँहरूको चाहना तथा समग्र नगरको आवश्यकता अनुसार अगाडि बढीरहेको व्यहोरा यहाँहरू समक्ष अवगत गराउन चाहन्छौं । यसका साथसाथै वालिड नगरपालिकाले आगामी आ.व. ०७६/०७७ को लागि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना, गण्डकी प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन तथा प्राथमिकताहरू तथा यस नगरपालिकाको आवश्यकता तथा यस नगरपालिकाले निर्माण गरिरहेको रणनीतिक योजना, स्मार्ट सिटी सम्बन्धी योजनाहरू समेतलाई आधार मानी निम्नानुसारका नीतिहरू अवलम्बन गरेका छौं ।

१. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति

१.१ कृषि सम्बन्धी नीति

- १) वालिड नगरपालिकाको १४ वटा वडाका प्रत्येक एक गाउँलाई प्राविधिक तालिम उपलब्ध गराई एक गाँउ एक उत्पादन कार्यक्रम, प्रत्येक ग्रामीण घरमा कम्तीमा एक घर एक रोजगार सिर्जना गर्ने कार्यक्रमलाई यस आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईने छ ।
- २) कृषिलाई व्यवसायिकरण गर्नको लागि हाईटेक नर्सरी (High-Tech Nursery) को स्थापना गरिनुका साथै टनेल तथा थोपा सिंचाई जस्ता प्रविधिहरूको विस्तार गरिने छ ।
- ३) गाउँ गाउँमा आर्थिक विकासका लागि उत्पादन मूलक क्षेत्रमा प्रत्येक घरको सहभागिता र साझेदारीमा कार्यक्रम लागू गर्ने ।
- ४) आधुनिक प्रविधियुक्त कृषि कार्यक्रमलाई प्रोत्साहित गरिने छ । पशुपंक्षी पालन र कृषिमा आत्मनिर्भर हुने कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइने छ ।
- ५) व्यवसायिक कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा कृषकहरूलाई सघाउ पु-याउने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- ६) कृषि उपजमा कीटनाशक औषधीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै जैविक विषादी र प्राङ्गारिक मलको प्रयोग गरी अर्गानिक उत्पादनलाई बढावा दिईने छ ।

- ७) विभिन्न वडाहरूमा एक गाउँ एक उत्पादनको आधारमा कृषि उत्पादमा विविधीकरणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ८) जमिनको उत्पादकत्व र भूमिको प्रकारको आधारमा विभिन्न वडाहरूमा कृषि पकेट क्षेत्रका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- ९) नेपाल राष्ट्र बैंकको मौद्रिक नीति अनुसार कृषिमा सहुलीयतपूर्ण व्याजदरको सुविधालाई नगरपालिका जमानतमा बसी ऋण उपलब्ध गराईने छ ।
- १०) दातृ निकायको सहयोगमा कोष खडा गरी सस्तो व्याजदरमा नगरपालिकाले उद्यमीहरूलाई ऋण उपलब्ध गराउने छ ।
- ११) बीउ पूँजी परिचालनको कार्यक्रमलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईने छ ।
- १२) पशु बीमा, तथा कृषि बीमा नक्ष सुधार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- १३) पशु सुरक्षा एवं प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- १४) दुग्ध उत्पादन तथा बजारीकरणको सुलभ व्यवस्था गरिने छ ।
- १५) कृषि ज्ञान तथा प्रविधि हस्तान्तरणमा जोड दिईने छ ।
- १६) नगर स्थित सहकारी संस्थाहरू अनुमति, नियमन, विस्तार, प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- १७) स्थानीय प्रजातिका धान मकै, कोदो, कोसेबाली लगायतका अन्नहरूको संरक्षणको लागि स्थानीय बीउ संरक्षण र विकास गर्ने गरी बीउ बैंकको स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १८) उपयुक्त वडाको छनौट गरी एक घर एक मौरी घरको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १९) कृषि तथा पशुपंक्षी जन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोग नियन्त्रण सम्बन्धमा रोकथाम तथा नियन्त्रणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २०) वधशाला तथा आधुनिक प्रविधियुक्त तथा पोर्टेबल शीत भण्डारको निर्माण तर्फ जोड दिईने छ
- २१) साना खालका चिलिड मेशिनहरू अनुदानमा वितरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २२) गोलभेडा तथा फलफूल एवं अन्य कृषिजन्य वस्तुहरूको प्रशोधनको लागि प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- २३) कृषिको उत्पादकत्व बृद्धिका लागि अनुदानमा कृषि औजारको व्यापक रुपमा वितरणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २४) खुला तथा अनियन्त्रित रुपमा छाडिएका चौपायाको व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ
- २५) सुन्तला तथा कागती क्षेत्र विकास गरिने छ ।
- २६) GIS पद्धतिद्वारा Land Use प्रणालीको विकास गरी कृषि क्षेत्रको संरक्षण गरिने छ ।

- २७) कृषि उपज र उद्यम उपजको बजारीकरणको विकास गरिने छ ।
२८) कृषि र पशु विकास कार्यक्रम निर्माण गरिने छ ।

१.२ पर्यटन सम्बन्धी नीति

- १) आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटक भित्रयाउन सहयोग पुग्ने खालका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, संरक्षण र विकास गरिनेछ ।
- २) आन्तरिक पर्यटनका लागि मनोरञ्जन पार्कको निर्माण ज्ञान पार्क, रिसोर्ट आदिको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ३) विभिन्न पर्यटकीय स्थानको पूर्वाधार निर्माण गरी होमस्टे, प्राचीन संस्कृतिको अध्ययन केन्द्र, मनोरञ्जनात्मक वातावरणको विकास गरिने छ ।
- ४) प्याराग्लाइडिङ, क्यानोइङ, साईक्लिङ, -याफिटिङ जस्ता साहसिक पर्यटकलाई सहयोग पुग्ने खालका पूर्वाधार विकास एवं प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- ५) यस नगरपालिका भित्र रहेका पर्यटन गन्तव्यहरूलाई एकीकृत गरी पर्यटन प्याकेजको निर्माण गरी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ६) होटल व्यवस्थापन तथा आन्तरिक पर्यटनको प्रवर्द्धनको लागि प्रत्येक हप्ताको एक छाक होटल एवं होमस्टेमा गएर खानको प्रोत्साहन गर्नको लागि केही छुट दिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ७) यस नगरपालिका भित्रका जातिगत, पर्व, बाजा, संस्कार, भेषभुषा, संस्कृतिको संरक्षणको लागि संग्राहलयको निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ८) पर्यटनमा सूचना, सञ्चार प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी ईन्टरनेटको माध्यमबाट सूचना प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ९) पर्यटकीय सूचना केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
- १०) नेपाल भ्रमण वर्ष २०२० को कार्यक्रमलाई मध्यनजर गरी गन्तव्य पहिचान गरिने छ ।

१.३ उद्योग तथा वाणिज्य सम्बन्धी नीति

उद्योग/घरेलु उद्योग सम्बन्धी नीति

- १) औद्योगिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापनाका लागि पहल गर्ने ।
- २) घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्द्धन जोड दिईने छ ।
- ३) नगरपालिकाको वडा नं.१० को वैँडी र १ को वौवामा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको सहभागितामा औद्योगिक क्षेत्रको विकास गरि संचालन गरिने छ ।

- ४) स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगको स्थापना गर्न प्रोत्साहन दिईने छ ।
- ५) PPP मोडेलमा केवल कार, पार्क, सडक, उद्यान जस्ता क्षेत्रहरूको पहिचान गरी उद्योगहरू स्थापना गरिने छ ।
- ६) युएनडिपी र नगरपालिका दिगो विकासका लक्ष्य अन्तर्गत रही कार्यक्रम गरिने छ ।
- ७) यस नगरपालिकाको विकासको लागि स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानीको सुनिश्चितताको लागि लगानी मैत्री वातावरणको लागि औद्योगिक वातावरणको सिर्जना गरिने छ ।
- ८) यसै आ.व. भित्रमा नगरपालिकामा लगानी सम्मेलन गरी प्रयास लगानी भित्र्याईने छ ।
- ९) लगानी प्रवर्द्धनका लागि कर छुट तथा सहूलियतको व्यवस्था गरिने छ ।
- १०) उद्योग तथा बाणिज्यमा एकद्वार प्रणालीको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ११) वालिड मार्ट र होलिडिड कम्पनीको स्थापना गरिने छ ।
- १२) वालिड न.पा. मा संचालन गर्ने योजनाहरूको छनौट, संचालन तथा वैदेशिक सहायता लगायतको खोजीका लागि विज्ञहरू संलग्न रहेको Expert Pool को गठन गरिने छ ।

१.४ सहकारी तथा अन्य वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धी नीति

- १) नगर स्थित सहकारी संस्थाहरू अनुमति, नियमन, विस्तार, प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- २) सहकारीको माध्यमबाट स्थानीय स्रोत श्रम, साधान सीप र पूँजीको अधिकतम परिचालन गरी आर्थिक, सामाजिक रुपान्तरण गरिने छ ।
- ३) प्रत्येक वडामा एउटा नमुना सहकारीको स्थापना र संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । हरेक गाउँमा उद्यम सहकारी/कृषि सहकारी खोलिने छ ।
- ४) विभिन्न खालमा सहकारी शिक्षा, सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन जस्ता सहकारी सम्बन्धी आवश्यक तालिम संचालन गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ५) सहकारी संस्थाको मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमनमा विशेष जोड दिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ६) सहकारीले मासिक रूपमा विवरण बुझाउनुपर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ७) नगरको नीति तथा कार्यक्रम अनुसारको योजना सहकारी तथा अन्य वित्तीय संस्थाहरूले प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिने छ ।

२.सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- १) लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण र दलित एवं बाल विकासका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम गरिने छ ।
- २) भिन्न क्षमता, ज्येष्ठ नागरिक र जोखिममा परेका नागरिकका लागि सुरक्षित सेल्टरको व्यवस्था गरिने छ ।

२.१ शिक्षा सम्बन्धी नीतिहरू

- १) आधारभूत तहका बालबालिकाहरूलाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरिने छ ।
- २) प्रत्येक विद्यालयलाई आधुनिक प्रविधियुक्त बनाउनका लागि कम्प्युटरको व्यवस्था गरी इन्टरनेटको पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।
- ३) सबै विद्यालयहरूलाई एकै प्रकारको रड रोगन लगाईने छ ।
- ४) प्रत्येक विद्यालयबाट कम्तिमा एक जना शिक्षकलाई क्षुद्रत् सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- ५) नगरस्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप (खेलकूद, हाजिरीजवाफ, वक्तृत्वकला, संगीत आदि) सञ्चालन गरिने छ ।
- ६) विषयगत शिक्षकहरूलाई मागमा आधारित तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- ७) प्र.अ. र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षलाई विद्यालय सुधार योजना निर्माण सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- ८) यसै शैक्षिक सत्रदेखि सबै विद्यालयहरूमा कक्षा १ र ६ सम्म एकै प्रकारको स्थानीय पाठ्यक्रम लागू गरिने छ ।
- ९) विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण/सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- १०) बालदिवस सहयोगी कार्यकर्ता र लेखा हेर्ने शिक्षकलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- ११) विद्यालय निरीक्षण/अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- १२) आवश्यकतानुसार विद्यालय समायोजन/पूनर्मूल्याङ्कनको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- १३) शिक्षक दरवन्दी मिलानको कार्यलाई व्यवस्थित गरिने छ ।
- १४) प्रत्येक ३/३ महिनामा आधारभूत, मा.वि. प्र.अ. बैठक नगरपालिकामा बस्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- १५) विद्यालयहरूमा शिक्षक डायरीको अनिवार्य व्यवस्था गरिने छ ।

- १६) आधारभूत तह कक्षा ८ को परीक्षा नगरस्तरीयरूपमा सञ्चालनको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- १७) प्रत्येक वडामा एउटा माध्यमिक विद्यालयलाई क्रमशः नमूना विद्यालय र सूचना प्रविधि सम्पन्न बनाउदै लगिने छ । साथै माध्यमिक विद्यालय तहमा क्रमशः ईनोभेशन सेन्टर खोलिए लगिने छ ।
- १८) प्राविधिक शिक्षालय, Polytechnic Institute को स्थापना, मौजुदा मा.वि., नि.मा.वि.मा प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन गर्नका लागि प्रोत्साहन गरिने छ । साथै प्राविधिक विद्यालयको रूपमा रूपान्तरण गर्दै लगिने छ ।
- १९) सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई अंग्रेजी माध्यममा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
- २०) प्लस २ र उच्च शिक्षामा विषयगत विशिष्टता कायम राख्नका लागि विद्यालय र क्याम्पसबीच समझदारी कायम राखिने छ ।
- २१) नगरक्षेत्र भित्रका शैक्षिक संस्थाहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २२) नगर भित्र शिक्षा समिति र शिक्षा शाखा स्थापना गरी व्यवस्थित शिक्षा प्रणालीको विकास गरिने छ ।
- २३) वालिड नगरपालिका भित्रका विद्यालयहरूको गुणस्तर वृद्धि गर्न तालिमको व्यवस्था, प्रतिस्पर्धाको वातावरण, पुरस्कार एवं दण्डको व्यवस्था गरिने छ ।
- २४) सामुदायिक विद्यालयहरूको समग्र व्यवस्थापनका सुधारका लागि वायोमेट्रिक हाजिरी लगायतका विशेष खालका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २५) सबैका लागि र सधैँका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई मूर्तरूप दिन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २६) मेडिकल कलेज, ईन्जिनियरिङ्ग कलेज, कृषि क्याम्पस खोल्न सम्बन्धित निकायमा पहल गरिने छ ।
- २७) अन्तरक्रियात्मक श्रव्य दृश्यको माध्यमबाट सिकाइ सहजीकरण गरी गुणस्तरीय शिक्षा उपलब्ध गराईने छ ।
- २८) विद्यालय उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराईने र टिकाई राख्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- २९) कक्षा १ मा भर्ना भएका सवै विद्यार्थीले माध्यमिक शिक्षा पूरा गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ३०) विद्यालय छाड्नुको कारण अध्ययन अनुसन्धान गरी सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

- ३१) विद्यार्थीहरूमा उच्च नैतिक चरित्र निर्माण गरिने र विद्यार्थीहरूमा आदर्श र अनुशासित नागरिकका गुणहरू विकास गरिने छ ।
- ३२) प्रत्येक माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकसँग व्यवस्थापन करार सम्झौता गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ३३) प्रत्येक वडाका एउटा नमूना विद्यालय घोषणा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- ३४) सामुदायिक विद्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम घोषणा गरिने छ ।
- ३५) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा टिनको छाना मुनी बस्ने वाध्यताको अन्त्यका लागि सिलिड फल्स क्रमशः राख्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ३६) नेपाल सरकारले सहयोगद्वारा उपलब्ध हुने सेनेटरी प्याड सबै माध्यमिक तहका छात्राहरूलाई सहज रूपमा वितरणको व्यवस्था नगरपालिकाले मिलाउने छ ।
- ३७) स्मार्ट क्लबको गठन गरी Smart Services सम्बन्धी जानकारी गराइने छ ।
- ३८) नगरपालिकामा रहेको Innovation Lab मा न्यून शुल्कमा ईच्छुक विद्यार्थीहरूलाई अध्यापन गराइने छ ।
- ३९) शिक्षित बेरोजगार समाधानका लागि निजामति तथा जंगी प्रशिक्षण कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
- ४०) विद्यालयको मासिक प्रतिवेदन अनलाईनबाट पठाउन मिल्ने ब्यवस्था मिलाइने छ ।
- ४१) बालमैत्री कक्षाकोठा सञ्चालनका लागि आधारभूत तहका विद्यालयका लागि सोही बमोजिमका फर्निचर व्यवस्थापनमा पहल गरिने छ ।

२.३ स्वास्थ्य सम्बन्धी नीतिहरू

- १) राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिमका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू नगर अन्तर्गतका सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट निः शुल्क उपलब्ध गराइने छ ।
- २) नागरिकहरूको पहुँच पुग्ने गरी चिकित्सकीय सेवा प्रयोगशाला सेवा तथा अनुसन्धान कार्यहरू गर्न स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थापना गरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन रोकथाम उपचार र पुनः स्थापना सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- ३) स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई बाल, किशोर किशोरी, अपाङ्ग तथा जेष्ठ नागरिक मैत्री संस्थाको रूपमा विकास गरिने छ ।
- ४) समुदायमा आधारित स्वास्थ्य स्वयंसेवक, स्वास्थ्य आमा समूह, टोल विकास संस्था जस्ता संघ संस्था र आम नागरिकहरूको परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।

- ५) नसर्ने प्रकृतिका रोगहरुको नियन्त्रण तथा उपचार, आँखा उपचार सेवा, मुख स्वास्थ्यको प्रवर्द्धन तथा सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा उपचारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ६) खोप सेवालाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यकताको आधारमा नयाँ भ्याक्सिन थप गर्ने र आपूर्ति व्यवस्थापनमा नगरको क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।
- ७) नगर अन्तर्गत विशेषज्ञ सेवा सहितको ५० वेडको अस्पतालको निर्माण यथासक्य छिटो निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- ८) लागू पदार्थको नियन्त्रण, HIV/AIDS को नियन्त्रण तथा मदिराको प्रयोगलाई निरुत्साहित तथा सुर्तिजन्य पदार्थको विक्री वितरण र प्रयोगमा प्रभावकारी नियमन गरिने छ । यस्ता अखाद्य पदार्थहरुको प्रयोगलाई रोकथाम गर्न आवश्यक पैरवी तथा चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी यी व्यवहारबाट सिर्जित स्वास्थ्य समस्याको उपचार तथा पुनःस्थापनाको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ९) नगर भित्रका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरुलाई स्वास्थ्यका दृष्टिले पर्यटक मैत्री बनाइने छ ।
- १०) नगरका प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रवाह विवरणको विद्युतीय अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरिने छ । IoT माध्यमबाट रिपोर्टिङ गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ११) परिवार नियोजनका ५ वटै आधुनिक सेवाहरुलाई सम्पूर्ण सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट १२ महिना नै उपलब्ध हुने गरी सुनिश्चित गरिने छ ।
- १२) शिक्षण संस्थाहरूसँग समन्वय गरी स्थानीय आवश्यकता अनुसारको स्वास्थ्य जनशक्ति उत्पादन गरिने छ ।
- १३) गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन स्तरोन्नति तथा नियमन गर्ने ।
- १४) कानूनी व्यवस्था गरी निजी तथा गैर सरकारी क्षेत्रबाट सञ्चालित, निदान केन्द्र औषधी पसल लगायतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सञ्चालन अनुमति, नविकरण, सहजीकरण र नियमन गरिने छ ।
- १५) सम्पूर्ण नगरवासीलाई स्वास्थ्य बीमामा समेटिने छ ।
- १६) क्षयरोग, एच.आई.भी, औलो तथा पानीबाट सर्ने लगायतका सरुवा रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण, उपचार तथा पुनः स्थापनामा प्राथमिकता दिई यसप्रकारका रोगीहरुको संख्यालाई न्यूनीकरण गरिने छ ।
- १७) टिचिड हस्पिटलको पूर्वाधार निर्माण कार्य अगाडि बढाइने छ ।

- १८) नगरपालिका भित्र जडिवुटी केन्द्रकोरूपमा विकसित गराई आयुर्वेद महाविद्यालयको स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।
- १९) सबै वडा केन्द्र, स्वास्थ्य संस्थामा कम्तिमा एक एक वटा एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरिने छ
- २०) प्रत्येक वडामा रहेका स्वास्थ्य चौकीको सुदृढिकरण गरी आवश्यक उपकरण उपलब्ध गराईनेछ । आवश्यक औषधि, खोपको वितरण समुचित रूपमा उपलब्ध गराई रिफरल केन्द्रको रूपमा विकसित गराई न.पा.केन्द्रमा आधुनिक सुविधा सम्पन्न अस्पतालको निर्माण गरिनेछ ।
- २१) विद्यमान स्वास्थ्य संस्थाको विकास र विस्तार गरी आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच कायम गरिनेछ ।
- २२) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई प्रोत्साहन सुविधा उपलब्ध गराईनेछ ।
- २३) वालिड प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट मोवाइल हाईवे अस्पतालको रूपमा सञ्चालन गरिने छ
- २४) पतंजलि योग पीठको केन्द्र निर्माण गर्नका लागि जग्गा उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ ।
- २५) यसै वर्षबाट Zero TB नीति अवलम्बन गरिने छ ।

२.३ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीतिहरु

- १) सबै नगरवासीहरुलाई भरपर्दो र शुद्ध र गुणस्तरीय खानेपानीको सेवाका लागि एक घर एक धारा नीति सबै वडाहरुमा विस्तार गरिने छ ।
- २) सबै खानेपानी आयोजनाहरुलाई समितिमा आवद्ध गरी न्यूनतम शुल्कको व्यवस्था गरी मर्मत सम्भार कोषको सञ्चालन गरिने छ ।
- ३) मुख्य बजार क्षेत्रमा ढलको व्यवस्थापनलाई प्रभावकारिरूपमा अगाडि बढाईने छ ।
- ४) वालिड नगरपालिका WASH समिति गठन गरी सबै खानेपानी समितिहरुको नियन्त्रण र एकीकृत विकास गरिने छ
- ५) साना शहरी खानेपानी योजनालाई व्यवस्थित गर्नुका साथै नयाँ खानेपानी विस्तार गर्दा भूमिगत पानीका लागि डिप बोरिङमार्फत गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

२.४ संस्कृति प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीतिहरु

- १) नगरपालिकाभित्र रहेको हरेक जातजाति, भाषाभाषी तथा समुदायहरूसँग अन्तरसम्बन्धित संस्कृतिहरुको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- २) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पत्तिहरूको सुरक्षा तथा संरक्षणमा विशेष ध्यान पु-याईनेछ ।
- ३) सूचना तथा संचार प्रविधिको प्रयोग गरी हरेक संस्कृति र सांस्कृतिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक सम्पदा र यससँग अन्तरसम्बन्धित विषयहरूलाई सुरक्षित राखी प्रचारप्रसार गरिने छ ।

२.५ लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीतिहरू

- १) लोपोन्मुख जातीहरू माझी, कुमाल र दलितहरूका साथै विपन्न वर्गहरूको लागि विशेष कार्यक्रम उपलब्ध गराईनेछ ।
- २) प्रत्येक वडा र क्षेत्रका महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति फरक क्षमता भएका व्यक्ति जेष्ठ नागरिक दलित तथा विपन्न वर्गहरूको आर्थिक सामाजिक तथा राजनैतिक सशक्तिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- ३) आर्थिक सामाजिक रूपले विपन्न वर्ग तथा समुदायको उथ्यानको लागि आय आर्जन गरीवी न्युनिकरण, रोजगारी प्रवर्द्धन जस्ता कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिताका साथ अगाडि बढाईने तथा त्यस्ता वर्गलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा विशेष जोड दिईने छ ।
- ४) नगरपालिका भित्रका सबै शैक्षिक वेरोजगार तथा युवालाई स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष सहयोग प्रदान गरिनेछ ।

२.६ दलित, माझी, मुस्लिम अल्पसंख्यक सम्बन्धी नीतिहरू

- १) माझी, दलित, तमु मगर कुमाल मुस्लिमहरूको संस्कृति संरक्षणका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- २) गरीबीको कारण समाजमा भेदभाव रही रहेको अवस्था विद्यमान भएकोले १४ वटा वडामा खरका छाना भएका घरहरूको लगत लिने र नगर भित्र खरको छाना रहित अभियान संचालन गरिने छ ।

३. पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीतिहरू

३.१ सडक तथा पुल सम्बन्धी नीतिहरू

- १) शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड, २०७२ को पूर्ण पालनामा जोड दिईने छ ।
- २) नगरपालिकाको सुव्यवस्थित विकासको लागि आर्थिक सामाजिक, भौतिक, शैक्षिक, ऐतिहासिक पर्यटकीय लगायतका क्षेत्रहरूलाई समेटेर चक्रपथको निर्माण गर्ने कार्यलाई शिघ्रताका साथ अगाडि बढाईने छ ।
- ३) नगरपालिका भित्रका सवै वडा कार्यालयसम्म बाह्रै महिना निर्वाधरूपमा सडक सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरी कार्य अगाडि बढाईने छ ।
- ४) सिद्धार्थ राजमार्गलाई विस्तार गर्ने तथा सडकको क्षेत्राधिकार भित्रका घर टहराहरू हटाउने र दुर्घटना मुक्त क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिने छ । साथै Dedicated Lane निर्माण गर्न आवश्यक पहल गरि शिघ्र कार्य गरिने छ ।
- ५) यातायात क्षेत्रलाई व्यवस्थित बनाउनका लागि चालु आ.व.मा नै वसपार्कको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याईने छ ।
- ६) पाँच वर्षे सडक रणनीतिक योजना तयार गरी नगर क्षेत्र भित्रका सडकहरूलाई सुदृढीकरण तथा स्तरोन्नति गर्दै कालोपत्रे गर्न जोड दिईने छ ।
- ७) सडकको दायाँ बायाँ हरियाली प्रवर्द्धन गरी हरित शहरको रूपमा विकास गरिने छ ।
- ८) नगरक्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका टेम्पोहरूलाई व्यवस्थित गरी विद्युतीय सवारी साधन सञ्चालनमा जोड दिईनुको साथै यस नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र विद्युतीय सवारी साधन सञ्चालनमा जोड दिईने छ । शहरलाई व्यवस्थित तथा अनुशासित बनाउनका लागि केही संख्यामा नगर प्रहरीको नियुक्ति र परिचालन गरी आवश्यक कार्य अगाडि बढाईने छ ।
- ९) प्रत्येक वडाका सडक, खानेपानी, सिंचाई र फोहोर व्यवस्थापन गर्न योजना बैक निर्माण गरी सम्बन्धित क्षेत्रवाट कार्यान्वयन गर्ने ।
- १०) नगरपालिका भित्रका सवै वडामा एउटै प्रणालीको विद्युत उपलब्ध गराउन र पूर्ण रूपमा लोडसेडिड हटाउन पहल गरिने छ ।
- ११) वैकल्पिक उर्जाको रूपमा सौर्य उर्जा, शून्य फोहोर मैलाको रूपमा बायो ग्याँसको विकास गरिने छ ।
- १२) पुरानो बजारहरूलाई क्रमशः सुधार गरी सडक चौडा गर्ने, ढल तथा नालाको व्यवस्था गरिने छ ।

- १३) नयाँ बजार र नयाँ वस्ती विकासका लागि योजनाबद्ध विकास गरिने छ । Land Pooling को माध्यमबाट व्यवस्थित बजार र वस्तीको विकास गरिने छ ।
- १४) नगरको सबै वडाहरूमा ठूला योजनाहरू सडक, खानेपानी, सिञ्चाई एवं अन्य पूर्वाधार निर्माणमा DPR निर्माण गरी व्यवस्थित रूपमा कार्य गरिने छ । नगरभित्रका पूर्वाधार निर्माण गर्दा वडास्तरीय, नगरस्तरीय र प्रदेश/संघस्तरीय योजना गरी तीन तहमा वर्गीकरण गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- १५) साना तिना भैपरी आउने पूर्वाधार निर्माण गर्नका लागि कूल पूँजीगत बजेटको वडा स्तरीय योजनाका लागि कम्तिमा १० प्रतिशत र नगरस्तरीय योजनाका लागि ५ देखि १० प्रतिशत बजेट मर्मत सम्भार कोषमा विनियोजन गरिने छ ।
- १६) नगरभित्रका लथालिङ्ग पोलका तारहरूलाई व्यवस्थित गराउन लगाईने छ ।
- १७) नगरस्तरीय सडकलाई २ लेनको बनाईने छ । साथै बाह्रै महिना चलने बनाईने छ ।
- १८) नगर यातायात र नगर ग्रामीण यातायातलाई व्यवस्थित बनाइने छ र सुरक्षित बनाईने छ । साथै मापदण्ड तोकि रुट परमिटको व्यवस्था गरिने छ । साथै स्मार्ट यातायातको व्यवस्था गरिने छ ।
- १९) पार्किङ व्यवस्थित गराईने छ । सडकमा पार्किङ निषेध गरिने छ ।
- २०) वडा कार्यालयको भवन नभएको वडाहरूमा क्रमशः वडा कार्यालय भवनको निर्माण गरिने छ
- २१) नयाँ नापी गराई बाटोलाई लगत कट्टा गरी सार्वजनिक बनाईने छ ।
- २२) नगरका आसपासका क्षेत्रहरूको विकास गरि सेटलाईट सिटीःभिलेजको रूपमा विकास गरिने छ ।
- २३) लागत साझेदारी/सहभागितामा योजना कार्यान्वयन गर्ने विधिलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- २४) पूर्वाधार निर्माणमा सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति अनुशरण गरी लागू गरिने छ ।
- २५) कुनै आयोजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना पर्न गएमा नगर कार्यपालिकाको बोर्ड बैठकबाट उक्त आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई संशोधन गर्ने गरिने छ ।
- २६) बायटारी देखि छाङ्छाङ्दीसम्म आँधीखोला करिडोर सम्पन्न गरिने छ ।
- २७) वालिड नगरपालिका भित्र सामुदायिक सभागृह निर्माण गरिने छ ।
- २८) वालिड—ग्रहौंसुर—बाहुनथान केवलकारको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- २९) आँधीखोलामा चेक ड्याम निर्माण गरि पानीको सतहको सुधार गरिने छ ।
- ३०) टेलिफोनको तामाको तारलाई विस्थापित गरी अप्टिकल फाइबरमा जाने नीति लिईने छ

३.२ सिंचाई सम्बन्धी नीतिहरू

- १) नगरपालिका क्षेत्र भित्रको प्रत्येक खेतीयोग्य जमिनमा बाह्रै महिना सिंचाई सुविधा प्रदान गर्नको लागि प्लाष्टिक पोखरी लगायतका सिंचाईका सुविधाहरू लिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २) प्रयास सिंचाईको सुविधाको पूर्तिका लागि प्रदेश सरकार, संघीय सरकारसँग प्रयास सहकार्य गरिने छ । सिंचाई सुविधाको लागि वैकल्पिक पद्धतिको समेत विकास गरिने छ ।
- ३) नगरको विभिन्न क्षेत्रमा बहुउपयोगी पुनर्जलिय (Refill Tank) निर्माण गरिने छ ।

३.३ भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- १) यस नगरपालिकावाट पास गरिने नक्साहरूलाई स्वचालित तथा व्यवस्थित बनाउन नक्सा पास प्रक्रियालाई अनलाईन सेवामा आवद्ध गरिने छ ।
- २) नक्सा पास सम्बन्धमा जनचेतना जगाई कुनै पनि घर, टहरा नक्सा पास गरेर मात्र बनाउने अवस्थाको सिर्जना गरिने छ ।
- ३) भूमिगतरूपमा पार्किङको ब्यवस्था गरी घर निर्माण गर्दा पार्किङ क्षेत्रको नक्सा पास दस्तुर पूर्णरूपमा छुट दिने नीतिको अवलम्बन गरिने छ ।
- ४) Smart Waling कार्यक्रम अन्तरगत नगर क्षेत्रभित्रका १४ वटै वडाका घरहरूमा Pink Color का घरहरू निर्माणमा अनिवार्य गरिने छ, भने पुराना घरहरूमा पनि अनिवार्य रूपमा Pink Color लगाउने व्यवस्था गरिने छ र त्यस्ता पुराना घरहरूमा कलर लगाउँदा खर्चको आधारमा केही रकम अनुदानको रूपमा दिईने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ५) व्यवस्थित शहरी विकास गर्नका लागि Land Pooling को कार्य गर्न केहि स्थानमा न.पा.को Pilot Project को रूपमा विकास गरिने छ र सुकौँदीमा व्यावस्थीत शहरको विकास गरिने छ ।
- ६) यस वालिड, न.पा.लाई खरको छानामुक्त बनाउनको लागि यसै आ.व.भित्रमा सबै खरको छाना भएका घरहरूलाई जस्तापातामा रूपान्तरण गरिनेछ र उक्त कार्यका लागि जस्तापाता अनुदानको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ७) प्रत्येक वडा कार्यालयहरूको आफ्नै भवन निर्माण गर्ने कार्यलाई तिव्रताका साथ अगाडि वढाईने छ ।
- ८) सार्वजनिक तथा निजि भवनहरूको निर्माण गर्दा प्रभावकारी रूपमा राष्ट्रिय भवन संहिताको पालनामा जोड दिईने छ ।

- ९) नगरपालिकालाई वातावरणमैत्री नगरपालिका निर्माण गर्नको लागि यस आ.व.भित्रमा नै एक घर दुई रुख तथा एक घर दुई गमला अभियानको रूपमा संचालन गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
- १०) तयारीको चरणमा रहेका वृहत तथा आवधिक योजनाहरूलाई सम्पन्न गरी शिघ्रताका साथ अगाडि बढाईने छ ।
- ११) हाम्रो वालिड, राम्रो वालिड, हाम्रो वडा, राम्रो वडा हाम्रो टोलको विकास जनताको अपेक्षित विकास भन्ने नाराका साथ जनतालाई विकास निर्माण प्रक्रियामा अधिकतम सहभागिता गराईने छ ।
- १२) सामुदायिक, विद्यालय भवन, जेष्ठ नागरिक विश्राम गृह, आमा समूह भवन, तथा अन्य संघ संस्थाको भवनको लागि गाभिएका विद्यालयका तथा अन्य संघ संस्थाका भवनहरूलाई प्रयोगमा ल्याई व्यवस्था गरिनेछ र सम्भव नभएमा मात्र निर्माणमा बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

३.४ उर्जा लघु तथा सााना जलविद्युत सम्बन्धी नीतिहरू

- १) स्थानीय सरकारहरूलाई ३ (तीन) मेघावाट सम्मको विद्युत उत्पादन र सञ्चालनको लागि अधिकार भए बमोजिम सो बमोजिमका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २) सोलार प्रणालीवाट विद्युत उत्पादनलाई समेत प्रवर्द्धन गरिने छ ।

३.५ सञ्चार सम्बन्धी नीतिहरू

- १) दूरसंचार प्रणालीलाई सबै वडामा सर्वसुलभ बनाउन पहल गरिने छ । ICT प्रणालीलाई आधुनिकतम उपकरण उपयोग गरि प्रत्येक नागरिकलाई सेवाको सुनिश्चितता प्रदान गरिने छ ।
- २) नगरपालिकावाट संचालित विविध विकास कार्यक्रम, सेवा प्रवाहको अधिकतम सार्वजनिक गरी पारदर्शिता र जवाफदेहितामा अभिवृद्धि गरिने छ
- ३) सूचना माग्ने र पाउने आम नागरिकको नैसर्गिक अधिकार भएकोले सोको प्रत्याभूति गर्न नगरपालिकाले आफ्ना गतिविधिहरूलाई विभिन्न माध्यमवाट सहज र सर्वसुलभ रूपमा प्राप्त गर्न सक्ने तथा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ४) स्थानीय पत्रिका, एफ एम रेडियो, केवल र टेलिभिजनहरू मार्फत नगरका गतिविधिहरू आवश्यकतानुसार प्रकाशन र प्रसारण गरिनेछ ।

- ५) सूचना तथा संचार क्षेत्रको संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ६) खोजमूलक र अनुसन्धानमूलक पत्रकारितालाई प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७) वडा र नगरका विभिन्न स्थानहरूलाई Free Wi-Fi Zone बनाईने छ ।
- ८) मोबाईल एप मार्फत घर—घर बाट नै सेवा लिने कार्यको शुरुवात गरिने छ । Smart Service
- ९) Open Data प्रणालीको अवलम्बन नगरपालिकाले पूर्ण रूपमा गर्दै जाने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १०) सेवाग्राही नागरिकको कार्य छिटो छरितो गर्नका लागि एप्सको प्रयोग गरिने छ ।
- ११) गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउँदै कार्य प्रति जवाफदेही बनाइने छ ।
- १२) यसै आ.व. बाट नै प्रत्येक विद्यालयमा इन्टरनेटको पहुंचमा सुनिश्चितता प्रदान गरिने छ
- १३) वालिड, नगरपालिकाले संचालन गरेका कार्यक्रम तथा गतिविधीहरूलाई सहज रूपमा जनता संग पुर्याउनको लागि Smart Waling नामक रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै नगरपालिकाले आफ्नै एफ.एम. रेडियो सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गर्नेछ ।

४. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) सफा र हरियाली नगरपालिका निर्माणका लागि हरित सडक, खोला खोल्सामा वृक्षारोपण, बाँस रोपण, रुख तथा बाँसद्वारा तटबन्धन, सामुदायिक भवनको संरक्षण, खाली ठाँउमा वृक्षारोपण आदि कार्य गरिने छ ।
- २) घरको छत र वरणडामा कौशि खेतीको शुरुवात गरी नगरलाई सफा र हरियो नगरको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ३) आँधीखोलाको सफाईमा विशेष ध्यान दिइने छ । नालाको पानी मिसाउदा सफा गरेर मात्र मिसाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४) आँधीखोला र सहायक खोलाको आधुनिक प्रविधि अपनाई बहुउपयोग र संरक्षण गरिने छ ।
- ५) सरसफाई केन्द्रको प्रभावकारितामा अरु वृद्धि गरी क्षमता विकास गर्ने । यस्ता केन्द्र वडा वडामा विस्तार गरिने छ ।

- ६) Zero Waste प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाई फोहोरवाट आधुनिक प्रविधि अपनाई बहुउपयोगी बनाइने छ । Plastic Block, Bitumen तथा अन्य पुनचक्रण विधि अपनाइने छ ।
- ७) नगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाई युक्त नगर घोषणा गर्ने तर्फ अभियान अगाडि बढाईने छ
- ८) वातावरण संरक्षणका लागि डिभिजन वन कार्यालय तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी कार्य अगाडि बढाईने छ ।
- ९) नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालित ठूला आयोजनाहरूको निर्माणमा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन र Bio Engineering को प्रविधि अवलम्बन गरिने छ ।
- १०) नगरभित्र हुने भूस्खलन, बाढी पहिरो, आगलागी, भुकम्प, आदि जस्ता प्राकृतिक विपत्ति र अन्य कृतिम विपत्तिबाट तुरुन्त राहत कार्य गर्न नगरपालिका, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी, जिल्ला प्रहरी र नेपाल रेडक्रससंग समन्वय गरी तुरुन्त प्राथमिक राहत र दीर्घकालीन योजना बनाउन न.पा.मा विपद व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
- ११) विपद व्यवस्थापनका लागि अस्थायी Shelter को व्यवस्था गरिने निति अवलम्बन गरिने छ ।
- १२) सरसफाई र धुलो रहित सडक निर्माणमा ध्यान दिईने छ ।
- १३) विपद व्यवस्थापन कार्यमा उद्धारको लागि सहजताको लागि प्रत्येक वडामा MI17 सम्मको हेलिकोप्टर बस्न सक्ने हेलिप्याडको निर्माण गरिने छ ।
- १४) बाढी पहिरो आगलागी जस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट प्रभावितलाई तत्काल राहत, औषधोपचार, खानपान लत्ताकपडा उपलब्ध गराउनको लागि तयारी गरिनेछ भने विपद् व्यवस्थापन कोषको वृद्धीको लागि सार्वजनिक निजि र गैरसकारी संस्थाहरु संग समन्वय गरिने छ ।
- १५) विपद्को अवस्थामा तत्काल उद्धार तथा सुरक्षित बासस्थानको पहिचान र व्यवस्थाको लागि वजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- १६) विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी र द्रुत बनाउनको लागि प्रत्येक वडामा उद्धार सेवकहरूको गठन गरी तालिम प्रदान गरिने छ ।

४.१ वन तथा भू-संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू

- १) वन जंगलको विस्तार तथा भूक्षय नियन्त्रणको लागि वृक्षारोपण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाईने छ ।
- २) वन कार्यालय तथा अन्य सम्बद्ध सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूको साझेदारीमा नर्सरीहरूको स्थापना र विस्तार गरिने छ ।
- ३) उपभोक्ता वन समूहमा रहेको कोषलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरी वन उपभोक्ता समूह भएका विकृति र विसंगति अन्त्यको लागि प्रभावकारी कार्य अगाडि बढाईने छ ।
- ४) अल्लो, केतुकी लगायतका उत्पादनमुखी तथा जडीबुटीहरूको उत्पादन र बजारीकरणमा विशेष जोड दिईने छ ।
- ५) वन र वन क्षेत्रमा व्यवसायिक खेती गरिने छ ।
- ६) वन पैदावारलाई व्यवस्थित गरिने छ ।

४.२ जलाधार संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) जलाधार तथा सिमसार क्षेत्रको पहिचान गरी प्रभावकारी संरक्षणको व्यवस्था मिलाईने छ
- २) हरितगृहको प्रभाव कम गर्न कार्यहरू गरिने छ ।

४.३ फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) Zero Waste Concept मा गई रहेका फोहरलाई आधुनिक प्राविधि प्रयोग गरी श्रोतको रूपमा उपयोग गर्ने नीति लिईने छ ।
- २) Faecal Sludge Management (FSM) लाई व्यवस्थित र सुरक्षित गरी नीति निर्माण गर्ने श्रोतको रूपमा उपयोग गरिने छ ।

४.४ प्रकोप नियन्त्रण र विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) विपदको अवस्थामा तत्काल उद्धार लागि आवश्यक सामग्रीहरू तथा सुरक्षित वासस्थानको व्यवस्थाको लागि बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- २) विपद व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी र द्रुत बनाउनको लागि प्रत्येक वडामा उद्धार समितिको गठन गरी चालू आर्थिक वर्ष भित्रमा नै तालिम प्रदान गरिने छ । Hi-Tech प्राविधिको प्रयोग गरिने छ ।

४.५ वारुणयन्त्र संचालन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) वारुणयन्त्र संचालन सम्बन्धमा सम्भव भएसम्म नजिकका सरकारहरू भीरकोट र गल्याडसंग समेत सहकार्य गरी साझेदारीमा प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २) वारुणयन्त्रको सवारीचालनक २४ सै घण्टा तयारी अवस्थामा रहने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ३) आगलागी हुनवाट रोक्नको लागि प्रत्येक व्यापारिक, सरकारी तथा नीजि घरहरूमा समेत फायर एक्विट्जुईसर (Fire Extinguisher) राख्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

५ सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- १) नागरिक (सेवा ग्राही) हरुलाई छिटो छरितो सेवा प्रदान गरिने छ ।

मर्यादा पालन सम्बन्धी नीति

- १) नगरसभा संचालन कार्यविधि २०७४ मा उल्लेखित मर्यादा पालन सम्बन्धि विविध विषयहरूलाई कडाईका साथ पालनामा जोड दिईने छ ।
- २) जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूका लागि आचारसंहिता बनाई लागू गरिने छ ।
- ३) नगरकार्यपालिकाको बैठकवाट स्वीकृत बैठक संचालन सम्बन्धि कार्यविधिको पालनामा जोड दिईने छ ।

५.१ मानव संसाधन विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- १) कर्मचारी क्षमता विकास गर्न आवश्यक तालिम व्यवस्थापन गर्ने ।
- २) जवाफदेहिता र जिम्मेवारी तोकीएको कार्य गर्ने ।

५.२ संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- १) संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय तहको ऐन नियमानुसार नगर कार्यपालिकालाई आवश्यक पर्ने श्रोतको अव्यवस्था हेरी संगठन संरचना र दरबन्दी सिर्जना गर्न Organization Development अध्ययनको आधारमा पदपूर्ति गरिने छ ।
- २) नगरपालिकाको प्रशासनिक तथा सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त, विश्वसनियता, क्षमतायुक्त र प्रभावकारी बनाउदै अत्यावश्यक रिक्त दरबन्दीहरूमा उपयुक्त प्रक्रियावाट पदपूर्ति गरिने छ ।

- ३) सुशासन स्थापनाको लागि आवश्यक कानून, नियम, विनियमावली, कार्यविधि आदिको निर्माण गरी Chain of Command निर्माण गरिने छ ।
- ४) सबै कर्मचारीहरूको कार्य विवरण बनाई लागू गरिने छ ।
- ५) नगरपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटो, छरितो, पारदर्शी एवं सेवाग्राहीमैत्री तुल्याउन व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिईने छ ।
- ६) नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता वृद्धिका लागि भौतिक पूर्वाधार विकास तथा अभिलेख प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।
- ७) उत्कृष्ट कार्य गर्ने नगरपालिकाका कर्मचारी, करदाता, उपभोक्ता समिति, फोहरमैला व्यवस्थापन समिति, टोल विकास समिति, संचारकर्मीलाई पुरस्कृत गर्ने पद्धतिको थालनी गरी यसलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ८) नगर कार्यपालिकाको बैठकवाट स्वीकृत वालिड. नगरपालिकाको कार्य सम्पादन तथा कार्य विभाजन नियमावलीको पूर्ण पालनामा जोड दिईने छ ।
- ९) नगरपालिकाको संगठन विकासको लागि अध्ययन गराई सो बमोजिमका जनशक्ति पूर्ति गरिने छ ।

५.३ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीतिहरू

- १) आन्तरिक आयमा सबल बनाउन राजश्वमा सुधार गरी सहज सरल र दायरा फराकिलो बनाई सर्वसुलभ बनाउने ।
- २) आन्तरिक आय वृद्धि गर्नका लागि राजश्वका/करका विभिन्न क्षेत्रहरूको पहिचान गरिनेछ ।
- ३) फोहोरमैला व्यवस्थापन बापत प्रत्येक घरधुरी, संघ संस्था, कार्यालय, व्यापारिक पसल, अस्पताल र फार्मेसीलाई कर/शुल्क लगाईने छ ।
- ४) यसै आ.व. लाई कर सहभागिता वर्षको रूपमा अगाडि वढाई नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण करयोग्य व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- ५) बहाल बिटौरी कर लागू गरिने छ ।

५.४ सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग सम्बन्धी नीतिहरू

- १) सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि अनलाईन प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाईने छ ।

- २) कार्यालयका कर्मचारी र सेवाग्राहीको बीचमा प्रत्यक्ष भेटघाटको अन्त्य गरी भ्रष्टाचार जन्य गतिविधिको अन्त्यको लागि गेटवे मार्फत भुक्तानीको व्यवस्था मिलाईने छ ।

५.५ नागरिक सन्तुष्टी सर्वेक्षण र अन्तरक्रिया, समन्वय जस्ता नीतिहरु

- १) सन्तुष्टीको लागि नियमितरूपमा नागरिक सर्वेक्षण फाराम भराउने परिपाटीको थालनी गरिने छ ।
- २) सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षणलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाईनेछ ।
- ३) गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।

६.अन्य नीतिहरु

युवा तथा खेलकूद सम्बन्धी नीति

- १) खेलकूदको समूचित विकास गर्न पूर्वाधारको निर्माण, सिकाई, प्रतियोगिता आदिको आयोजना गरिने छ ।
- २) वालिड नगरपालिकामा अवस्थित खेलकूद मैदानलाई पूर्वाधारयुक्त सुविधा सम्पन्न रंगशाला, नियमित खेलकूद, खेल प्रतिष्ठान (Sports Academy) निर्माण गरिने छ ।
- ३) वालिड नगरपालिकामा अवस्थित कभर्डहलको मर्मत सम्भार गरिने छ ।
- ४) प्रत्येक वडामा एक व्यवस्थित खेल मैदान स्थापना गरिने छ ।
- ५) मेयर कप खेलकूद प्रतियोगितालाई नियमित गरिने छ ।

स्मार्ट सिटी/आई सि.टी. सम्बन्धी नीति:

- १) वालिड नगरपालिकाको शहरी क्षेत्रलाई स्मार्ट सिटीको रूपमा विकास गरिने छ ।
- २) नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवाहरुमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्राथमिकतामा राखी पूर्ण Digitalization, ICT तथा IoT को प्रयोगलाई अझ व्यापक बनाईने छ ।
- ३) नगरपालिकाको दीर्घकालिन विकासको लागि SDG का Goals तथा इण्डिकेटरलाई मनन गर्दै सोही बमोजिमको योजनाहरु विकास गरिने छ ।
- ४) प्रत्येक वडा तथा गाउँमा रहेका इन्टरनेट नपुगेको स्थानमा Internet Connectivity को जालो फैलाईने छ ।
- ५) विद्यालय तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरुमा Wi-Fi विस्तार गरिने छ ।

- ६) नगरपालिकाले गर्ने सम्पूर्ण कार्यहरूमा सकेसम्म ICT तथा IoT को प्रयोगबाट सेवाग्राही मैत्री बनाईने छ ।
- ७) सम्पूर्ण सरकारी कार्यालय तथा विद्यालयहरूमा Smart Attendance System लागू गरिने छ
- ८) Sensors, Robotics र Automation लाई बढी भन्दा बढी प्रयोगमा ल्याईने छ ।
- ९) Digital Divide लाई कम गर्न Digital शिक्षामा जोड दिईने छ ।
- १०) Digitalization लाई पूर्ण रूपमा लागू गर्न सो सँग सम्बन्धित कार्यहरू गरिने छ ।
- ११) स्मार्ट वालिडको प्रभावकारिताका लागि विभिन्न क्षेत्रगत तथा विषयगत तालिम तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- १२) स्मार्ट सिटीको विभिन्न कार्यहरू गर्नको लागि आवश्यक विज्ञ, संघ संस्था, गैर सरकारी संस्था, दातृ निकाय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सेवा प्रदायक अन्य आवश्यक क्षेत्रमा सहकार्य तथा समन्वय गरिने छ ।
- १३) स्मार्ट सिटी निर्माणको लागि अन्य आवश्यक पूर्वाधारहरूको निर्माण गरिने छ ।
- १४) सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई अझ व्यवस्थित गर्ने तथा ८० वर्षभन्दा बढीका ज्येष्ठ नागरिकलाई थप उपचार खर्च प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १५) व्यक्तिगत घटना दर्तालाई तोकिएको समयमा गर्ने वातावरणको सिर्जनाका लागि स्वास्थ्य संस्थामा जन्म भई ३५ दिन भित्र जन्म दर्ता तथा ३५ दिनभित्रै मृत्यु दर्ता गर्दा रु. ५००/- प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १६) समाजलाई व्यवस्थित बनाउनका लागि मादक पदार्थ बिक्री वितरण गर्न बिहान १० बजेदेखि ५ बजेसम्म मात्र गर्न पाउने तथा मदिरा सेवन गर्न मदिरा सेवन परिचय पत्र वितरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १७) विभिन्न क्षेत्रमा स्वदेशी तथा बैदेशिक अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- १८) बाँदर लखेटन तथा नियन्त्रण गर्नका लागि आविष्कार गरिएको मेशिन प्रयोग गरी कृषकले लगाएको बालीनाली सुरक्षित गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गरिने छ ।
- १९) ढुंगा, गिटी, बालुवा व्यवस्थित गर्नका लागि आँधीखोलामा ठेक्का नलगाउने नीति तथा सबै क्षेत्रको सार्वजनिक, निजी जग्गाहरूबाट उत्खनन गरी व्यवस्थित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- २०) छाडा गाईहरूको व्यवस्थापनका लागि व्यवस्थित गौशाला सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

- २१) स्थानीय विवादहरू हामी अफै समाधान गर्ने मेलमिलापको माध्यमलाई प्राथमिकता दिईने हरेक वडामा मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
- २२) प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तमा आधारित रही स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ४७ मा तोकिएको क्षेत्राधिकार भित्र रही न्याय सम्पादन गरिने छ ।
- २३) न्यायिक समितिलाई व्यवस्थित र सर्वसाधारणको पहुँचमा पु-याईने छ ।
- २४) स्थानीय तहको लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने, स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली SuTRA सफ्टवेयरमार्फत आर्थिक कारोबार सञ्चालन गरिने छ ।
- २५) वालिड नगरपालिकाको वृहतर हितका लागि औद्योगिक क्षेत्र, हेलिप्याड, हवाइ मैदान, पार्क, खेल मैदान, रंगशाला र रिसोर्ट जस्ता कार्यहरूका लागि र थप अन्य नगरपालिका स्तरीय महत्व प्रदेश स्तरीय महत्व र संघ स्तरीय महत्वपूर्ण कार्यहरूका लागि आपसी सल्लाहद्वारा वा जग्गा प्राप्ति ऐन अनुसार आवश्यक पर्ने जग्गाहरू नगरपालिकाले खरिद गर्नेछ ।
- २६) संविधान अनुसार वालिड नगरपालिकाद्वारा प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग सहकार्य, समन्वय र सह-अस्तित्वको आधारमा सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गरी विकास निर्माण कार्य गरिने छ ।

.....

दिलिप प्रताप खाँण

नगर प्रमुख एवम् नगरसभा अध्यक्ष